

Memòria d'una generació

Salvador Palomar. La Teiera, Apunts de cultura i lliurepensament.

El proper dijous 27 d'octubre, a 2/4 de 8 del vespre, es presentarà a l'Arxiu Municipal de Reus, el documental «Records de Maspujols. En parla una generació» realitzat per Ivan Cánovas i Pilar Llauradó. L'activitat és organitzada per Carrutxa i l'Arxiu i s'ha inclòs en les activitats del Dia Mundial de Patrimoni Audiovisual.

El testimoni de 23 persones grans, un seguit d'imatges, fotogràfiques i de cinema, i també algunes mostres de folklore oral, ens apropen als profunds canvis que ha viscut el poble —sens dubte, extrapolables a molts altres indrets— a la segona meitat del segle XX. El punt de partida és la Guerra Civil, un període que ha marcat de forma absoluta la nostra història recent. A Maspujols, com en altres poblacions, són recordats especialment els episodis de més violència —els primers dies de la guerra— o de por: el córrer cap al refugi quan s'apropaven bombarders a la població. Però també la presència de soldats al poble o el moment de la retirada republicana.

La penúria encavalca els records de la vida quotidiana entre la guerra i la postguerra. Tot i que a les poblacions agrícoles no es va patir gana —ho diuen de Maspujols— perquè hi havia un cert grau d'abastiment gràcies a la terra, foren temps d'intercanvis i d'estraperlo per conseguir altres productes, de controls de la guàrdia civil i de que la gent «de Barcelona» mengés allò que en altres moments es donava als animals.

Després, el documental ens apropa als profunds canvis que han afectat la vida quotidiana a la segona meitat del segle XX, a partir dels records d'infància, els joc al carrer —espai vital per excel·lència— o a la riera, la joventut —amb el passeig per la carretera com a forma principal d'oci i de festeig—, el ball, les feines agrícoles o les activitats econòmiques, com la cria d'aviram, que caracteritzen cada moment... L'aparició o la popularització de nous mitjans de comunicació que canvien la relació entre les persones, la ràdio i la televisió, el telèfon, la difusió de les notícies, la mobilitat, els nous costums i pràctiques socials que els records de la gent més gran evidencien, permeten copsar un passat més llunyà en les formes de vida que en la cronologia.

El documental inclou testimonis, fotografies d'arxius familiars, imatges en moviment i també enregistraments sonors de folklore oral —cançons populars— realitzats fa anys per Montserrat Llauradó —col·laboradora també en les nostres recerques dels anys 1980— que són a l'arxiu de la URV.

Tot plegat constitueix un bon treball documental que es presenta amb voluntat de ser un llegat per a les generacions més joves. Que de ben segur té una lectura emocional, des de la proximitat, per a les persones de Maspujols, però que alhora reflecteix percepcions i situacions comunes a moltes altres poblacions. I que, per tant, ens ajuda entendre unes transformacions que porten els nostres pobles des de formes de vida encara, en bona part, arrelades a la societat preindustrial cap a un present en què, amb vertigen, els canvis són constants.